

דוח הממונה על תלונות הציבור לשנת 2018

אדר ב' תשע"ט

אפריל 2019

דוח בדיקת תלונה בדבר הקמת תחנות הסעה בכפר מרדכי

התלונה

בלשכת הממונה על תלונות הציבור התקבלה תלונה מהוועד המקומי בכפר מרדכי, לפיה הוחלפה בחדשה תחנה אחת בלבד להסעת תלמידים, בניגוד להחלטת מליאת המועצה על החלפת שתי תחנות בכל יישוב במועצה.

נוסף על כך, טוענים המלינים כי הוחלפה תחנת הסעה ברחוב הבוסתן, תחנה שאיננה פעילה מזה כעשור, וגם היא, ללא תיאום עם הוועד המקומי.

רקע

1. ההסעות למוסד החינוכי מיועדות להביא את התלמידים באופן יום-יומי ובהתאם למערכת השעות הרשמית אל מוסדות החינוך ולהחזירם לבתיהם, כדי לאפשר מסגרת לימודים רגילה לתלמידי חינוך חובה שהמוסד החינוכי שהם לומדים בו נמצא במרחק רב מביתם.

במועצות אזוריות - כל התלמידים זכאים להסעה (כולל תלמידי י"א ו-י"ב). המועצה האזורית גדרות מספקת שירות הסעות לכל תלמידי הגנים ובית הספר בתחומי המועצה וכן לתלמידי תיכון "ברנר" תושבי המועצה.

2. בישיבת מליאת המועצה מס' 52/635 (מיום 27.3.18) דיווח ראש המועצה כי "יוקמו שתי תחנות הסעה לתלמידים בכל יישוב."

בישיבת מליאת המועצה מס' 53/636 (מיום 29.5.18) התייחס ראש המועצה להחלפת תחנות ההסעה ביישובים ודיווח כי "9 תחנות הסעה פורקו ביישובים והחל משבוע הבא יחלו בעבודות התקנת התחנות החדשות ע"י משכ"ל."

בישיבת מליאת המועצה מס' 55/638 (מיום 23.7.18) דיווח ראש המועצה כי "הגיעו תחנות ההסעה החדשות והחלו בהתקנתן."

רקע נורמטיבי

1. חוזר מנכ"ל משרד החינוך הוראות קבע, עד/1(ב) (ספטמבר 2013), עוסק בהסעות תלמידים ועובדי הוראה למוסדות חינוך רשמיים. החוזר מטיל על הרשות המקומית שהתלמידים מתגוררים בתחומה את האחריות על ארגון ההסעות וביצוען. בכל מקרה, משרד החינוך אינו נוטל חלק בארגון ההסעות, אלא משתתף במימון בלבד.

2. חוזר מנכ"ל משרד החינוך, "מעטפת הבטיחות הפיזית לזהירות בדרכים", הוראת קבע מס' 0139 (מתאריך 15.8.2018), עוסק גם בהסעות מאורגנות. בין היתר נקבע: "בקביעת מקום העצירה של האוטובוס להורדת התלמידים ולהעלאתם יש להתחשב ביתר משתמשי הדרך. בית הספר יקבע, בשיתוף גורמים מקצועיים, את המיקום ואת הסדרת ההמתנה."

3. במהלך חודש אוגוסט הוחלפו בחדשות תחנות להסעת תלמידים ביישובים כדלקמן:

מספר התחנות שהוחלפו	היישוב
1	עשרת
1	מישר
1	כפר מרדכי
1	משגב דב
2	גן הדרום
1	כפר אביב
2	שדמה

ממצאים

1. אמנם, בישיבת המועצה מיום 27.3.18 דיווח ראש המועצה על הקמת שתי תחנות הסעה בכל אחד מהיישובים. אולם, בסופו של דבר הוקמו תשע תחנות הסעה בסך הכול. וכך, רק ביישובים שדמה וגן הדרום הוקמו שתי תחנות וביתר היישובים – אחת.
לדברי מהנדס המועצה, ההחלטה על מספר התחנות בכל יישוב התבססה על הצרכים בשטח ועל מצבן הפיזי של התחנות הישנות.
2. כאמור, בתלונה נטען כי התחנה שהוחלפה איננה פעילה מזה כעשור.
מבדיקת נתוני הסעות התלמידים עולה כי מדי יום משתמשים בקביעות בתחנה מספר תלמידי תיכון.
3. המלינים מסכמים ואומרים: "הותקנה תחנה חדשה במקום ללא שימוש לחלוטין!"

יש לציין כי מיקום תחנת ההסעה נקבע לפני שנים רבות, תוך התייחסות להיבטים שונים כגון בטיחות בדרכים¹ ושיקולי ביטחון². עם זאת, יש לציין כי התחנה איננה סמוכה למעבר חצייה, כך שיכולים להשתמש בה רק תלמידים המתגוררים בצד הדרך שבה היא מוצבת.

¹ חרף היעדר מדרכה במקום, תנאי השטח מאפשרים עצירה נוחה ובטוחה של האוטובוס ללא הפרעה לתנועה, נוסף על שטח רחב להמתנת תלמידים.

² התחנה סמוכה מאוד למקלט ציבורי אשר נעשה בו שימוש בעתות חירום כגון במבצע צוק איתן כאשר נדרשו התלמידים הממתנים למיגון דחוף.

במרחק לא רב ממנה הוצבה תחנה חדשה לפני כשנה (להלן - **תחנה ב'**), אולם, מנהל הרכב סבור כי היא הוצבה במקום מסוכן: סמוך לצומת דרכים בין עירוני, ללא מפרץ, עם מדרכות צרות ושטח מצומצם להמתנת התלמידים. מהנדס המועצה מסר כי תחנה ב' עומדת בכל תקני הבטיחות הנדרשים, אולם, לדבריו, יש להעדיף את הסדרת

מעבר החצייה לתחנה שהוחלפה, ולאפשר שימוש רב יותר, מאשר בתחנה ב'.

באשר להיבט הבטיחותי, לא נמצא כי נערך דיון רב-מקצועי בנושא, לאור העדרה של ועדה לבטיחות בדרכים במועצה. מיקום התחנה נקבע בעיקר בידי מנהל הרכב ומהנדס המועצה המשמש בין היתר גם בתפקיד מנהל מטה הבטיחות בדרכים.³

יש לציין כי מבקר המדינה, בדק בשנת 2015 את נושא הסעות תלמידים למוסדות חינוך ואיתר ליקויים בטיחותיים חמורים בתחנות ההסעה ביישובים שנבדקו: מחסור בגדרות מגן להפרדת המקום שבו עומדים התלמידים מאזור התנועה, היעדר שילוט, פסי האטה, מעברי חצייה, ואבני שפה של מדרכות שלא סומנו כנדרש.⁴ מבקר המדינה התריע בדוח בנוגע לליקויים אלה: "משרד מבקר המדינה רואה בחומרה רבה את הליקויים הבטיחותיים העלולים לסכן את שלום התלמידים, כל שכן לאור העובדה שהוא כבר הצביע בעבר על חלק ניכר מהליקויים והמלצותיו בעניין זה לא יושמו."

4. ובנושא תיאום התקנת התחנה נמצא כי יו"ר הוועד המקומי פנה למהנדס המועצה ב-8.5.18. בשאלה: "מתי מסכמים איזה תחנות אנו מחליפים בסבב הבא?" אולם, הוא לא קיבל כל מענה.

מסקנות

התלונה מוצדקת בחלקה.

1. בכפר מרדכי אמנם הוקמה תחנה אחת בלבד, אולם, רק בשני יישובים מתוך שבעת יישובי המועצה הוקמו שתי תחנות.
2. התחנה פעילה באופן שוטף: מדי יום משתמשים בה מספר תלמידים בקביעות.
3. מיקום התחנה נקבע בידי אנשי מקצוע, בהתחשב בתנאי הבטיחות והביטחון במקום ובהתאם לצרכים.

³ לפי חוזר מנכ"ל משרד הפנים 4/2002, יש להעסיק במועצה אזורית בסדר גודל של גדרות מנהל מטה בטיחות בדרכים בהיקף של רבע משרה. בקובץ תיאורי התפקיד ניתן למצוא את תנאי הסף ואת מאפייני התפקיד וסמכויותיו.

⁴ משרד מבקר המדינה, "הסעות תלמידים למוסדות חינוך", דוחות על הביקורת בשלטון המקומי לשנת 2015, התשע"ו-2015.

4. התקנת התחנה לא תואמה עם הוועד המקומי. יתרה מזאת, פניית יו"ר הוועד למהנדס בבקשה לתאם איתו את ההתקנה לא נענתה כלל.

תגובת מהנדס המועצה: "התחנה לא הותקנה במקום חדש, אלא הוחלפה ללא שינוי במצב קיים של השטח הסמוך לה, כך שלא ראיתי צורך בתיאום עם הוועד. יש לציין שסלילה ותחזוקת כבישים ומתקנים השייכים למערכת כבישים בתחום הדרך הם באחריות הבלעדית של המועצה."

המלצות

1. יש לבחון בדחיפות את הבטיחות בתחנות להסעת תלמידים. כמו כן, על מהנדס המועצה לערוך סקר בטיחות בתחנות ההסעה מדי תקופה, וממילא בעת התקנת תחנות חדשות. בעת עריכת הסקר, יש להתייחס גם להיבטים ביטחוניים ואפשרויות מיגון התלמידים הממתינים להסעות בעת חירום.
2. מומלץ לבצע התקנת תחנות חדשות, תוך תיאום עם הוועדים המקומיים ועם מנהלת מחלקת חינוך ובשיתוף פעולה עמם. בצד הבחינה המקצועית, מומלץ להתייחס גם לבקשות לגבי מיקום התחנה ומועד החלפת תחנה בחדשה.

דוח בדיקת תלונה בנושא מפגע זבובים במשגב דב

התלונה

בלשכת הממונה על תלונות הציבור התקבלה תלונת תושבת משגב דב, לפיה היא ושכניה לרחוב סובלים מזה שנים רבות ממפגע תברואתי של נחילי זבובים מלול תרנגולות סמוך, המתרבים בעונות מעבר כתוצאה מאי-טיפול הולם בפינוי זבל ופגרים, כגון ריסוס. לטענתה, המועצה איננה אוכפת את חוקי העזר בנושא זה ממניעים זרים.

רקע נורמטיבי

1. בחוק עזר לגדרות (תברואה וסילוק מפגעים), תשל"א-1971 (להלן - חוק העזר), מובאת הגדרה מפורטת ל"מפגע":

2. 'מפגע' - כל אחד מאלה:

...

(23) החזקת בעל-חיים באופן המזיק או עלול להזיק לבריאות, לדעת התברואן;

(24) מבנה הגורם או עלול לגרום לשריצת חולדות, עכברים או חרקים ושרצים אחרים בו, או להתפתחותם;

...

(30) כל דבר אשר, לדעת ראש המועצה או התברואן, עלול לסכן את חייו, במחוונו, בריאותו, רכושו או נוחיותו של אדם או להפריע לאדם או למונע אותו מהשתמש בזכויותיו.

2. סעיף 4(ב) לחוק העזר מקנה סמכויות לתברואן המועצה:

"...מצא התברואן פגם כל שהוא - ייתן לבעל הנכס או למחזיק בנכס, לפי הוראות חוק עזר זה, התראה בכתב שבה ידרוש תיקון הפגם במועד שיקבע לכך."

בסעיף 8 ניתן משנה תוקף להחלטת התברואן:

"דעתו של התברואן בדבר קיומו של מפגע, מקורו או מהותו, או בדבר העבודות והחומרים הדרושים לסילוק המפגע ולמניעת הישנותו, תהא קובעת וסופית."

ממצאים

1. לדברי המלינה, נעשו פניות רבות הן לבעל הלול והן למועצה ולעומד בראשה, אולם, לא בוצע טיפול מתמשך במפגע ותושבי סביבת הלול ממשיכים לסבול מנחילי הזבובים.

2. פניות נוספות למשרד להגנת הסביבה הובילו לביצוע שימוע לבעל הלול. בשימוע הוחלט להעביר את העניין להמשך טיפול לאיגוד ערים לאיכות סביבה אשדוד-חבל-יבנה אשר נציגו אף השתתף בשימוע. יש להעיר כי השימוע מצוין בדוח האיגוד לשנת 2018.

3. באוקטובר 2018 נערכה פגישה בין נציגי הרחוב לבין ראש המועצה. לדברי המלינה, הובטחה להם התערבות של ראש המועצה לגבי פינוי הזבל וריסוס וכן שתיבדק האפשרות לאכוף את חוק העזר בנושא. לא אותר תיעוד לפגישה ולא נמצא כי ראש המועצה הורה לתברואן לבצע בדיקה ולאכוף את חוק העזר במידת הצורך.

4. מאחר שהעניין היה בטיפול המשרד להגנת הסביבה, הופסק בתחילה הטיפול בתלונת התושבת. אולם, היא פנתה למשרד הפנים בשאלת אכיפת חוק העזר במקביל לטיפול במשרד ממשלתי. משרד הפנים הפנה אותה חזרה למבקרת המועצה והממונה על תלונות הציבור.
5. כמענה לפניית הממונה קבע היועץ המשפטי למועצה: "מטרת הזבובים מהווה 'מפגע' לפי חוק העזר למניעת מפגעים, וניתן לנקוט בהליך של הגשת דו"ח - כתב אישום, בהתייחס למפגע הקיים כיום, ללא קשר לעבירה הנחקרת ע"י איכות הסביבה."
6. הממונה פנתה לגזבר ומזכיר המועצה וכן לראש המועצה בבקשה לפעול לאכיפת חוק העזר. בהנחיית מזכיר המועצה, ערך תברואן המועצה סיור במקום וציין בדוח שהגיש: "ההתרשמות שלי היא כי אין במקום ליקויים תברואיים מהותיים, אין מפגע תברואי במקום, והלול נראה מתוחזק ומסודר נכון ליום הביקורת." [ההדגשה במקור]

תוצאות הטיפול בתלונה

נמצא כי התלונה איננה מוצדקת.

המועצה אוכפת את חוק העזר באמצעות הפעלת סמכויות תברואן המועצה. לפי קביעת תברואן המועצה, לא נמצא כל מפגע תברואי במקום, לרבות מפגע זבובים. עם זאת, הממונה על תלונות הציבור מעירה למועצה על העיכוב הניכר באכיפת חוק העזר ובביצוע ביקורות תברואה בעת הצורך.